

ECOURI EMINESCIENE ÎN CREAȚIA POETULUI SLOVAC IVAN KRASKO

CORNELIU BARBORICĂ

Ivan Krasko la Sibiu și Brașov

Ivan Krasko (pseudonimul lui Ján Botto), părăsind școala maghiară din Rimavská Sobota, a frecventat clasa a VI-a gimnazială la liceul german protestant din Sibiu (1893—1894), iar clasele a VII-a și a VIII-a la Gimnaziul greco-ortodox din Brașov (mai târziu Liceul Andrei Șaguna), unde a trecut și examenul de maturitate (1894—1896). A părăsit bucuros liceul maghiar unde stăpînea o atmosferă apăsătoare de intoleranță națională pe care poetul o evocă în revista „Škola a svět” din 16 iunie 1948 (sub titlul *Pán profesor, Botto číta panslavské knihy*). Sînt mai multe indicii care pot explica de ce Jan Botto și-a ales ca localitate de învățătură Sibiul și apoi Brașovul. Sibiul era pe atunci principalul centru al mișcării de emancipare a românilor transilvăneni. În ultimul deceniu al secolului trecut mișcărilor de eliberare națională ale popoarelor asuprite din Austro-Ungaria au cunoscut un nou avînt, realizîndu-se în anul 1895 o așa-zisă „alianță a naționalităților”. În acest cadru români și slovaci s-au stabilit numeroase legături. Venirea lui Jan Botto la Sibiu are loc în atmosfera de freamăt politic stîrnit în întregul imperiu, ca și peste hotarele lui, de acțiunea Memorandumului românesc (1892) care a avut un răsunset deosebit în Slovacia. Însuși Sv. H. Vajanský, prestigiosul scriitor și om politic slovac, abordează în mai multe articole problema românească. În procesul intentat „memorandiștilor”, trei avocați slovaci și-au asumat apărarea românilor, iar presa slovacă a întretinut o vie agitație în favoarea mișcării românești și a acuzațiilor¹. Un rol important în raporturile dintre români și slovaci l-a avut în perioada 1893—1894 publicistul Gustav Augustiny, redactor la „Tribuna” și „Tribuna Poporului” (Arad) și, un timp, secretar personal al lui Ioan Rațiu. Cu ajutorul lui, s-au înmulțit relațiile personale; el face legătura între scriitoarea Terézia Vansová și Felicia Rațiu, fiica lui Ioan Rațiu, conducătoare a „Ligii doamnelor române” din Ardeal. Hotărîrea lui Jan Botto de a-și continua învățătura la Sibiu a putut fi influen-

¹ Despre aceste relații vezi Dr. Jindra Hušková-Flajšhansová, *Slovensko — rumunské priateľské styky v minulosti*, în vol. *Slováci a Rumuni*, Bratislava, 1935; Julius Mesaroš, *Kriza dualizmu a slovenské národné hnutie v deväťdesiatych rokoch*, în *Historický časopis*, XIV, 1966; Milan Krajčovič, *Slovenská politika v strednej Európe (1890-1901)*, Bratislava, 1971.